

PRINCÍPY SPOROVÉHO PROCESU A NARIADENIE NEODKLADNÉHO OPATRENIA

THE PRINCIPLES OF LEGAL CERTAINTY AND THE REGULATION OF URGENT ACTION

Juraj Štorcel¹

DOI: <https://doi.org/10.24040/pros.13.11.2020.ssp.179-190>



Abstrakt

Civilný proces je dynamickým systémom, ktorý aj napriek tomu, že má jednoznačný zákonný podklad, jeho aplikácia je prenechaná stranám sporu a najmä všeobecným súdom, ktoré civilný proces uplatňujú v praxi prostredníctvom svojej judikatúry. Aj napriek tomu, že jedným zo základných aspektov civilného procesu je predvídateľnosť súdnych rozhodnutí, aplikačná prax je veľakrát odlišná a prináša množstvo prípadov, kedy si judikatúra súdov a vyšších súdnych autorít na rovnaké otázky protirečí. Práve uvedenou skutočnosťou sa zaoberáme v príspevku, v ktorom poukazujeme na jeden z mnohých prípadov, kedy nemožno hovoriť o naplnení predvídateľnosti súdnych rozhodnutí.

Kľúčové slová

Civilný proces. Princíp právnej istoty. Neodkladné opatrenie. Judikatúra.

Abstract

Civil proceedings are a dynamic system which, despite having a clear legal basis, its application is left to the parties to the dispute and in particular to the general courts, which apply civil proceedings in practice through their case law. Although one of the fundamental aspects of civil proceedings is the predictability of court decisions, the application practice is often different and requires a number of cases where the court and the higher court author contradict each other on the same issues. The fact just mentioned is dealt with in the article, in which we point out one of the many days when it is impossible to talk about fulfilling the predictability of court decisions.

Key words

Civil procedure. Principle of legal certainty. Urgent measure. Case law.

¹ JUDr. Mgr. Juraj Štorcel, IV. ročník, externá forma, doktorandské štúdium, storcel.advokat@gmail.com, Katedra občianskeho práva, Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave a advokát so sídlom v Bratislave. Advokát so sídlom v Bratislave.

Úvod

V čase koncipovania a prezentovania tohto príspevku už nie je nadnesené tvrdiť, že zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších právnych predpisov (ďalej len „CSP“) sa plnohodnotne zaradil do právneho systému Slovenskej republiky a je pravidelne aplikovaný v procese práva. Práve skutočnosť aplikácie tohto procesného kódexu spôsobuje fakt, že v právnej praxi začínajú vznikať alebo už vznikli praktické problémy, na ktoré je potrebné reagovať a pokúsiť sa o zodpovedanie / vyriešenie týchto praktických problémov (ktorých podstata tkvie najmä, nie však výlučne aj v (i) nepochopení úmyslu zákonodarcu pri koncipovaní právneho predpisu, (ii) nesprávnej aplikácii a výkladu právnej normy alebo (iii) nevysporiadaním sa s už ustálenou judikatúrou súdov a vyšších súdnych autorít). Možno konštatovať, že práve tak zásadná zmena právneho vedomia a právnej praxe akou bezpochyby prijatie CSP bolo, bude ešte dlhodobo v záujme ako (i) právnej teórie, tak aj (ii) právnej praxe a bude vzbudzovať množstvo teoreticko-právnych otázok. V predkladanom príspevku predostrieme vybraný praktický problém, ktorý vznikol v súvislosti s aplikáciou príslušných ustanovení CSP a pokúsime sa minimálne o rozpracovanie tohto problému na základe výkladu ustanovení CSP a ustálenej judikatúry súdov a vyšších súdnych autorít. Samozrejme sme si vedomí toho, že závery, prezentované v tomto príspevku, nemožno označiť za konečné a jednoznačné, ale budú viesť (dúfame) k ďalšej diskusii.

1. Vybrané princípy sporového procesu a ich význam v civilnom konaní

Na úvod si dovoľujeme zhrnúť už známu skutočnosť, že CSP vo svojich ustanoveniach definuje základné princípy, na ktorých CSP má stáť (resp. CSP aj stojí). Ide o rámec výkladových pravidiel, v súlade s ktorými majú byť aplikované a interpretované právne normy CSP. Zákonodarca si v CSP zvolil cestu primárneho zakomponovania základných princípov do textu zákona. Priznal im taktiež osobitné postavenie tým, že nie sú vyjadrené paragrafmi, ale článkami a úvodným miestom v CSP. Je nutné podotknúť, že výpočet princípov (a ani zásad, hodnôt, či výkladových metód) nie je uzavretý a CSP je postavený aj na ďalších princípoch, ktoré sú z jeho textu vyvoditeľné. Predmetné je dané aj

povahou právnych princípov a zásad, ktoré nemusia mať nutne pozitívnoprávne vymedzenie.² Možno konštatovať, že významnou vlastnosťou právnych princípov je ich nezávislosť od akejkoľvek oficiálnej autority. Väčšinou možno princípy abstrahovať z písaného alebo precedentného práva, a teda ich môžeme bežne nájsť v úvodných ustanoveniach kódexov práva alebo v konštantnej judikatúre konzervujúcej nosný dôvod nejakého precedensu³.

Princíp právnej istoty je v rovine aplikácie práva aplikovaný vo forme (i) predvídateľnosti výkladu práva, (ii) predvídateľnosti rozhodnutia súdu v súdnom konaní, (iii) v stabilite právoplatných rozhodnutí a v (iv) premlčaní a preklúzii.⁴ V súhrne tak možno konštatovať, že právna istota je spojená s predvídateľnosťou a legitímnym očakávaním strán sporu. Právna istota je kategória, ktorá je úzko spojená s predvídateľnosťou, a vo vzťahu k civilného konaniu najmä predvídateľnosťou rozhodnutia súdu v súdnom konaní. Predvídateľnosť tak môžeme vnímať ako možnosť subjektu práva (strany sporu) vytvárať si predstavu o svojom budúcom konaní pri zohľadnení objektívnych právnych podmienok, v ktorých sa toto konanie bude, resp. má odohrávať.⁵ Ide tak teda o akési dobromyseľné očakávanie strany sporu, že s ohľadom na stálu právnu normu a ustálenú judikatúru súdov a vyšších súdnych autorít, sa skončí jeho spor tak ako predvída. Princíp právnej istoty a predvídateľnosti *de facto* znamená, že právo tiahne k stálosti a strana sporu sa na právo spoľahne a nemá byť zaskočená nejakým prekvapivým a neočakávaným zvratom. Aj keď ako vyplýva z článku 2 ods. 2 CSP, princíp právnej istoty je založený na tom, že súdny spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít, je potrebné uviesť, že slovenský právny systém nie je precedentným právnym systémom. Článok 2 CSP však predmetné prelamuje, a v slovenskom právnom systéme tak môžeme badať prvky precedensu. Nejedná sa však o typickú formu precedensu ako je známa v anglosaskom práve, avšak je postavená na spojení, že podobné prípady sa majú rozhodovať rovnako. Súčasne ako poukazuje Komentár k CSP⁶, právnu istotou sa má zabrániť nepredvídavým a prekvapivým rozhodnutiam – proces tvorby súdneho rozhodovania musí stranám sporu dať priestor na polemickú reakciu na právne argumenty protistrany, ako aj na právne úvahy súdu.

² Horváth, E., Andrášiová, A., Henčeková, S. *Civilný sporový poriadok. Komentár*. Bratislava : Wolters Kluwer, 2018, s. 41.

³ Procházková, R., Káčer, M. *Teória práva*. Bratislava : C. H. Beck, 2019, s. 180.

⁴ Gešková, K., Novotná, M. a kol. *Zásady európskeho súkromného práva. Súbor interpretačných a aplikačných nástrojov*. Praha : Leges, 2019, s. 93 – 95.

⁵ Rozhodnutie Ústavného súdu Českej republiky zo dňa 12.12.2013, sp. zn.: III. ÚS 3221/2011.

⁶ Števec, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. *Civilný sporový poriadok. Komentár*. Praha : C. H. Beck, 2016, s. 28.

2. Neodkladné opatrenie ako súčasť ochrany práv a právom chránených záujmov

CSP upustil od úpravy predbežných opatrení a zakotvil inštitút neodkladného opatrenia, a to v ust. § 324 CSP a nasl. Ako vyplýva z ust. § 325 ods. 1 CSP: „*neodkladné opatrenie môže súd nariadiť, ak je potrebné bezodkladne upraviť pomery alebo ak je obava, že exekúcia bude ohrozená.*“ Samotná podstata neodkladných opatrení spočíva v tom, že neodkladné opatrenie predstavuje v zásade dočasné rozhodnutie, ktorého účelom je dočasná úprava pomerov strán sporu a podmienkou pre jeho vydanie je osvedčenie, že bez okamžitej, i keď len dočasnej úpravy pomerov by bolo právo strany sporu, ktorá neodkladné opatrenie žiada, ohrozené. Neodkladné opatrenie má tak charakter preventívneho riešenia vzťahu medzi stranami sporu a má miesto vtedy, a je dôvodná obava, že nenariadením by sa zhoršila pozícia žalobcu alebo by vznikol priestor k tomu, aby bol vykonaný právny úkon, ktorá by vytvoril nezvratný právny stav. Súčasne možno zhodnotiť, že nakoľko je neodkladné opatrenie inštitútom, ktorým sa poskytuje dočasná a hlavne rýchla ochrana práv a právom chráneným záujmom strany, ktorá neodkladné opatrenie navrhuje, na konanie a rozhodovanie o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia nie je možné aplikovať všetky zásady kontradiktórneho konania, ktoré sú typické pre sporové konanie (konanie vo veci samej), čo je dané tým, že uvedeným inštitútom sa má poskytnúť rýchla ochrana porušených alebo ohrozených práv subjektu, ktorý podal návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia a príslušný súd je preto povinný o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia rozhodnúť v zákonom stanovenej lehote, pričom pri rozhodovaní o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia nevykonáva dokazovanie charakteristické pre sporové konanie, ktorými dôvodnosť návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia osvedčuje. Vzhľadom na dočasnosť a zmysel tohto procesného inštitútu sa v konaní o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia neuplatňuje ani zásada rovnosti strán sporu (ktorú treba vnímať aj v spojení so zásadou kontradiktórnosti a zásadou ústnosti) tak striktnie ako v konaní vo veci samej.⁷

Aj napriek tomu, že vo vzťahu k inštitútu neodkladného opatrenia, resp. vo vzťahu ku konaniu o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia nie je ochrana práva na spravodlivý súdny proces tak výrazná ako v samotnom konaní vo veci samej, je potrebné aj v tejto časti súdneho konania prihliadať na minimálne záruky práva na spravodlivý súdny proces. Vo vzťahu k uvedenému sa vyjadril aj Ústavný súd Slovenskej republiky, ktorý jednoznačne

⁷ Uznesenie Krajského súdu v Košiciach zo dňa 04.12.2019, sp. zn.: 1Co/260/2019.

judikoval, že „bez ohľadu na uvedené ústavný súd zdôrazňuje, že aj v konaní o návrhu na vydanie neodkladného opatrenia musia byť rešpektované minimálne požiadavky, ktoré tvoria podstatu základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie. Rozhodnutie o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia musí mať predovšetkým rovnako ako iné rozhodnutia zákonný podklad, musí byť vydané príslušným orgánom a nemôže byť prejavom svojvôle, teda musí byť primeraným spôsobom odôvodnené. Všeobecný súd neodkladným opatrením dočasne upravuje pomery účastníkov konania, pričom je dôležité, že je povinný poskytnúť ochranu tomu, kto sa vydania neodkladného opatrenia domáha, ale v rámci ústavných pravidiel tiež tomu, proti komu návrh smeruje“⁸ Obdobne judikoval aj Ústavný súd Českej republiky, ktorý jednoznačne uzavrel, že „má byť predbežným opatrením uložená povinnosť, musia mať účastníci konania možnosť v porovnateľnom rozsahu uplatniť pred súdom svoje tvrdenia a námietky vo vzťahu k predmetnému návrhu, ktoré sa relevantným spôsobom premetnu do úvahy súdu vo vzťahu k posúdeniu dôvodnosti návrhu.“ Ústavný súd zdôraznil, že z pohľadu práva na spravodlivý súdny proces je kľúčové, či bola dodržaná zásada „rovnosti zbraní“, nakoľko vo vzťahu k posúdeniu dôvodnosti návrhu na nariadenie predbežného opatrenia majú mať strany sporu možnosť v porovnateľnom rozsahu uplatniť pred súdom svoje tvrdenia a námietky. Z uvedeného vyplýva, že Ústavný súd považuje pri rozhodovaní o predbežnom opatrení za kľúčové dodržanie všetkých zásad spravodlivého procesu, nakoľko síce dochádza len k „dočasnej“ úprave pomerov, táto úprava pomerov však v dôsledku dĺžky súdneho konania môže trvať aj pomerne dlhé časové obdobie. Ako je pritom uvedené vyššie, aj samotné neodkladné opatrenie je spôsobilé zasiahnuť do ústavne zaručených práv alebo slobôd, nakoľko sa ním dočasne obmedzujú práva osôb, voči ktorým je namierené, pričom sa jedná o rozhodnutie, ktoré už nemôže byť napravené v nadväznosti na konečné rozhodnutie o výsledku sporu.⁹ Z uvedeného tak jednoznačne vyplýva záver, že aj pri rozhodovaní o nariadení / nenariadení neodkladného opatrenia sa musí postupovať striktne podľa príslušných ustanovení CSP a ustálenej judikatúry, a teda musia sa dodržiavať základné postuláty práva na spravodlivý súdny proces.

Možno konštatovať, že ust. § 331 ods. 1 CSP jasne definuje, že: „návrh na nariadenie neodkladného opatrenia doručí súd ostatným stranám až spolu s uznesením, ktorým bolo

⁸ Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 15.11.2017, sp. zn.: II. ÚS 712/2017.

⁹ Nález Ústavného súdu Českej republiky zo dňa 01.09.2016, sp. zn.: II. ÚS 1847/16.

neodkladné opatrenie nariadené.“ Právna teória¹⁰ poukazuje na to, že neodkladné opatrenie nariadi súd uznesením, ktoré odošle stranám najneskôr do troch dní od jeho písomného vyhotovenia. Uznesenie musí obsahovať náležitosti podľa § 236 CSP. Spolu s uznesením o nariadení neodkladného opatrenia **doručí súd protistrane, resp. ostatným stranám, aj návrh na jeho nariadenie.** Vychádzajúc tak z (i) dikcie príslušného ustanovenia CSP a (ii) relevantnej právnej teórie je nepochybné, že žalovanému, resp. osobe, voči ktorej smeruje neodkladné opatrenie, má byť spolu s uznesením o nariadení neodkladného opatrenia doručený aj návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, a to súdom, ktorý neodkladné opatrenia vydal. Ide tak o premietnutie práva na spravodlivý súdny proces do konania o nariadení neodkladného opatrenia, a to najmä práva na rovnosť zbraní a kontradiktórnosť konania. Je teda nepochybné, že aj samotný zákonodarca pri koncipovaní CSP predpokladal dodržiavanie základných postulátov práva na spravodlivý súdny proces aj v konaní o nariadení neodkladného opatrenia, výsledkom čoho bolo aj ust. § 331 ods. 1 CSP. Možno tak konštatovať, že v prípade, ak súd prvej inštancie nedoručí strane sporu spolu s uznesením o nariadení neodkladného opatrenia aj samotný návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, je nutné takéto konanie súdu prvej inštancie klasifikovať ako porušenie práva na spravodlivý súdny proces. Predmetné dlhodobo konštatuje aj ustálená judikatúra súdov a vyšších súdnych autorít, ktorá judikuje, že *„vychádzajúc z uvedených postulátov, Ústavný súd uvádza, že princíp rovnosti účastníkov konania pôsobí aj vo vzťahu k nariadeniu predbežného opatrenia ako dielčej súčasti súdneho konania, a to predovšetkým s ohľadom na možnosť uloženia povinnosti, ktorá sa môže významným spôsobom dotknúť právneho postavenia žalovaného subjektu. Má byť teda predbežným opatrením uložená povinnosť, musia mať účastníci konania možnosť v porovnateľnom rozsahu uplatniť pred súdom svoje tvrdenia a námietky vo vzťahu k predmetnému návrhu, ktoré sa relevantným spôsobom premietne do úvahy súdu vo vzťahu k posúdeniu dôvodnosti návrhu. Súčasťou práva na spravodlivý proces je zásada rovnosti zbraní. Každé procesnej strane má byť daná primeraná možnosť predniesť svoju záležitosť, vrátane dôkazov za podmienok, ktorá ju nestavia do podstatne nevýhodnejšej situácie, než v ktorej je jej protistrana. Princíp rovnosti zbraní pôsobí aj vo vzťahu ku konaniu o nariadenie predbežného (pozn. neodkladného) opatrenie.“*¹¹

¹⁰ Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. *Civilný sporový poriadok. Komentár.* Praha : C. H. Beck, 2016, s. 1126.

¹¹ Nález Ústavného súdu Českej republiky zo dňa 19.01.2010, sp. zn.: PL. ÚS 16/09, obdobne aj Nález Ústavného súdu Českej republiky zo dňa 01.09.2016, sp. zn.: II. ÚS 1847/16 a uznesenie Najvyššieho súdu

3. Aká je prax?

V statiach 1. a 2. tohto príspevku sme poukázali na (i) základné východiská princípu právnej istoty a (ii) vybrané otázky neodkladných opatrení. V tejto časti príspevku poukážeme na vybrané rozhodnutia, prostredníctvom ktorých poukážeme na to, že samotná prax všeobecných súdov nie je na rovnaký problém / skutkový stav konzistentná. Súčasne poukážeme na právny záver Ústavného súdu Slovenskej republiky, ktorý túto nekonzistentnosť právnych záveroch rozlúskol – a to na podklade ústavnej sťažnosti.

Vo vybraných rozhodnutiach bol skutkový stav nasledujúci - sudy prvej inštancie rozhodli o nariadení neodkladného opatrenia. Sudy prvej inštancie uznesenia o nariadení neodkladného opatrenia doručili žalovanému, avšak bez doručenia samotného návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia tak ako to predpokladá ust. § 331 ods. 1 CSP. Voči týmto uzneseniam žalovaný podal odvolanie, ktoré odôvodnil najmä, nie však výlučne porušením práva na spravodlivý súdny proces z dôvodu nedoručenia návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia (a teda porušenie kontradiktórnosti konania). A práve po podaní odvolania možno v rámci judikatúry sledovať dva názorové prúdy:

- prvý názorový prúd je reprezentovaný rozhodnutiami odvolacích súdov, ktoré takto vydané uznesenie súdu prvej inštancie zrušia a vec vrátia súdu prvej inštancie na nové rozhodnutie a konanie. Svoje rozhodnutie postavili na porušení práva na spravodlivý súdny proces z dôvodu, že sudy prvej inštancie nepostupujú v súlade s príslušnými ustanoveniami CSP,
- druhý názorový prúd je reprezentovaný rozhodnutiami odvolacích súdov, ktoré (väčšinou) po niekoľkých mesiacoch od podania odvolania zašlú žalovanému návrh na nariadenie neodkladného opatrenia s tým, že krajské sudy ako odvolacie sudy „vytvorili“ pre žalovaného novú, pätnásťdňovú odvolaciu lehotu k tomu, aby sa žalovaný k návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia vyjadril. Záverom bolo, že krajské sudy ako odvolacie sudy takéto uznesenia súdov prvej inštancie potvrdili ako vecne správne.

Slovenskej republiky zo dňa 26.08.2010, sp. zn.: 6Cdo/143/2010 a uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 11.07.2012, sp. zn.: 5Cdo/201/2011.

A) K prvému názorovému príudu

Vo vzťahu k prvému názorovému príudu možno uviesť, že odvolacie súdy postupujú striktnie podľa ust. § 331 ods. 1 CSP, a postupujú k nemu prostredníctvom jazykového výkladu. Uvedené ustanovenie jasne definuje, že návrh na nariadenie neodkladného opatrenia doručí súd ostatným stranám až spolu s uznesením, ktorým bolo neodkladné opatrenie nariadené. To znamená, že v prípade, ak súd prvej inštancie nedoručí strane spolu s uznesením o nariadení neodkladného opatrenia aj samotný návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, jedná sa o porušenie práva na spravodlivý súdny proces. Uvedené potvrdzuje aj judikatúra, ktorá poukazuje: *„posúdením odvolacia považoval odvolací súd v tomto štádiu konania za podstatnú námietku odvolateľa, ktorou namietal procesné pochybenie súdu prvej inštancie, ktoré spočívalo v nedoručení zmeny návrhu na vydanie neodkladného opatrenie odvolateľovi spolu s neodkladným opatrením. Odvolací súd považoval túto odvolaciu námietku za dôvodnú.“*¹²

Obdobne sa vyjadril aj Najvyšší súd Slovenskej republiky¹³, ktorý uviedol: *„odvolací súd odvolacie žalobcom a ani návrh na nariadenie neodkladného opatrenia nedoručil žalovaným. Európsky súd pre ľudské práva vydal 13. januára 2015 rozsudok vo veci Trančíková proti Slovenskej republike, v ktorom sa zaoberal aj opodstatnenosťou námietky o nemožnosti vyjadriť sa k vyjadreniu protistrany v rámci odvolacieho konania. V tomto rozsudku dospel k záveru, že aj keď vyjadrenie k odvolaniu neobsahuje žiadne nové skutočnosti alebo argumenty, ku ktorým by sa procesná strana už nebola vyjadrila v predchádzajúcom priebehu konania, prípadne ani nejde o vyjadrenie, ktoré by mohlo mať vplyv na rozhodnutie odvolacieho súdu, musí byť druhému účastníkovi daná možnosť oboznámiť sa s ním. Pokiaľ súd druhej procesnej strane takúto možnosť nevytvorí, dochádza k porušeniu práva na spravodlivý proces, ktorý je zaručený článkom 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.“*

V prípade, ak vyššie uvedené, vybrané rozhodnutia súhrnne analyzujeme, možno uviesť, že nedoručenie návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, a teda nemožnosť, aby sa strana sporu k nemu vyjadrila, je možné považovať za porušenie práva na spravodlivý súdny proces.

¹² Uznesenie Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 07.08.2018, sp. zn.: 8Cob/54/2018.

¹³ Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 23.01.2018, sp. zn.: 4Cdo/113/2017.

B) K druhému názorovému prúdu

Vo vzťahu k druhému názorovému prúdu je možné uviesť, že odvolacie súdy nepostupovali spôsobom, že uznesenie súdu prvej inštancie zrušili, ale pochybenie súdu sa pokúsili konvalidovať svojou činnosťou. Odvolacie súdy uviedli: *„Vo vzťahu k nedodržaniu postupu súdom prvej inštancie podľa § 331 ods. 1 CSP odvolací súd uvádza, že účelom doručenia uznesenia o neodkladnom opatrení spolu s návrhom na nariadenie neodkladného opatrenia je umožniť žalovanému efektívne sa brániť, efektívne využiť opravné prostriedky proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie pri znalosti všetkých relevantných skutočností, z ktorých súd prvej inštancie pri rozhodovaní o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia vychádzal. Nemožno považovať za porušenie práva žalovaného na spravodlivý súdny proces, keď návrh na nariadenie neodkladného opatrenia mu bol doručený až dodatočne, odvolacím súdom. Konvalidovanie nesprávneho postupu súdu prvej inštancie odvolacím súdom je prípustné (opak zo zákona nevypláva) a zároveň sleduje naplnenie zásady hospodárnosti a rýchlosti vo vzťahu k ochrane práva v konaní o nariadení tohto neodkladného opatrenia. Odvolací súd totiž poskytol žalovanému možnosť v plnej miere uplatniť svoje procesné práva, keď mu určil lehotu na vyjadrenie sa k doručeným písomnostiam v trvaní 15 dní (teda lehotu totožnú s dĺžkou lehoty na podanie odvolania). Žalovaný mal v tejto súdom určenej lehote možnosť doplniť svoju argumentáciu uvedenú v odvolaní, procesne sa brániť proti tvrdeniam žalobcu obsiahnutým v návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia a záverom súdu prvej inštancie.. Takéto doplnenie je potrebné vnímať ako doplnenie odvolacích dôvodov a na tieto odvolací súd nemá dôvod pri prejednávaní odvolania neprihliadať, a to práve s cieľom naplnenia práva žalovaného na spravodlivý súdny proces, princípu rovnosti zbraní. Nie je rozhodujúce, či súdom, ktorý zabezpečí, resp. dovŕši naplnenie práv žalovaného je súd prvej inštancie alebo odvolací súd, podstatnou zostáva skutočnosť, že žalovanému boli v konečnom dôsledku doručené všetky písomnosti v zmysle zákona (§ 331 ods. 1 CSP) a že mal potrebný, zákonom predpokladaný časový priestor na uplatnenie svojich procesných práv. Žalovaný nebol ukrátený na svojich právach, keďže všetky písomnosti v zmysle § 331 ods. 1 CSP mu boli doručené, k týmto mal žalovaný možnosť sa vyjadriť pred rozhodnutím odvolacieho súdu, a to v lehote 15 dní od ich doručenia žalovanému. V poskytnutej ďalšej lehote žalovaný meritórne svoje argumenty od odvolania nezmenil. Judikatúra súdov vrátane európskeho*

*súdu nevyžaduje, aby na každý argument strany (účastníka) bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia.*¹⁴

C) Aká cesta je správna?

Ako sme uviedli v bode A) a v bode B), v súčasnosti v aplikačnej praxi tak existujú dva názorové prúdy, ktoré sa zaoberajú rovnakou otázkou. Bez bližšej špecifikácie (ako skutkovej a právnej) možno konštatovať, že v daných prípadoch nemožno hovoriť o naplnení princípu právnej istoty a legitímneho očakávania, nakoľko strana sporu má k dispozícii rozporuplné rozhodnutia, a preto objektívne nevie, ktoré z nich je to správne. A práve uvedený stav nie je v súlade so základnými princípmi, ktoré upravuje CSP. Tu si dovoľujeme poukázať: *„K základným znakom právneho štátu neoddeliteľne patrí hodnota právnej istoty a z nej vyplývajúci princíp ochrany občanov v dôvery v právo, ktoré sú v najvšeobecnejšej podobe obsiahnuté v čl. 1 ods. 1 Ústavy. Povaha materiálneho právneho štátu pritom obsahuje rovnako s ním spojený maximu, podľa ktorej, ak niekto koná v (oprávnenej) dôvere v nejaký zákon (resp. v právo vôbec), nemá byť v tejto svojej dôvere sklamaný. Ochrana konania učinенého v dôvere v právo tak predpokladá, že právnická alebo fyzická osoba koná v dôvere nie len v text relevantného právneho predpisu, ale najmä tiež v dôveru v trvajúci výklad takého predpisu orgánu verejnej moci, vrátane konštantnej praxe a výkladu práva podávajúceho súdmi.*¹⁵

Možno uviesť, že predmetný rozpor medzi názorovými prúdmi čiastočne rozlúskol Ústavný súd Slovenskej republiky, ktorý sa v uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 06.02.2020, sp. zn.: II. ÚS 61/2020 vyjadril: *„k námietke sťažovateľky, že krajský súd bez opory v zákone v konaní doručil návrh na vydanie neodkladného opatrenia a stanovil lehotu na doplnenie argumentácie, ústavný súd uvádza, že kvalitu poskytovanej súdnej ochrany, a teda naplnenie záruk základného práva podľa čl. 46 ods. Ústavy SR konštantne posudzuje cez prizmu spravodlivosti konania ako celku. V spojitosti s tým ústavný súd zastáva názor, že namietanie procesného postupu okresného súdu by mohlo zakladať porušenie práv len v prípade, ak by bol spojený s konkrétnym relevantným nepriaznivým dôsledkom pre sťažovateľa, ktorý bol týmto spôsobom spôsobený, pričom by sa tento negatívny dôsledok musel zároveň vzťahovať na výsledok konania a nebolo by ho možné korigovať v ďalšom*

¹⁴ Uznesenie Krajského súdu v Prešove zo dňa 10.10.2019, č. k.: 17Co/98/2019, obdobne aj uznesenie Krajského súdu v Prešove zo dňa 29.10.2019, č. k.: 6Co/112/2019.

¹⁵ Nález Ústavného súdu Českej republiky zo dňa 22.07.2009, sp. zn.: IV. ÚS 610/2006.

procesnom postupe, prípadne v opravných konaniach. V prípade sťažovateľ však odvolací súd pochybenie okresného súdu napravil doručením predmetného návrhu a ponechaním jej dostatočného priestoru na doplnenie argumentácie. Nedostatok v zákonnosti postupu okresného súdu nedosahuje teda ústavnoprávnu intenzitu, keďže odvolací súd zabezpečil účinnú možnosť uplatňovania práv sťažovateľa v odvolacom konaní, a tak bolo konanie ako celok spravodlivé.“ Ústavný súd sa súčasne vyjadril: „pokiaľ sťažovateľ osobitne namieta porušenie princípu právnej istoty, odvolávajúc sa na rozhodovaciu činnosť všeobecných súdov v kontexte porušenia ust. § 331 ods. 1 CSP, ústavný súd v tejto súvislosti zdôrazňuje, právny názor, podľa ktorého právne závery všeobecných súdov obsiahnuté v rozhodnutiach nemajú charakter precedensu, ktorý by ostatných sudcov rozhodujúcich v obdobných veciach zaväzoval rozhodnúť identicky, napriek tomu protichodné závery, vyslovené v analogických prípadoch neprispievajú k naplneniu hlavného účelu princípu právnej istoty ani k dôvere v spravodlivé súdne konanie. Rozhodujúcou skutočnosťou pre vyhodnotenie citovanej námietky sťažovateľa ako nedôvodnej je s prihliadnutím na postavenie, ktoré ústavný súd v rámci sústavy orgánov verejnej moci zastáva, to, že ústavnému súdu neprislúcha zjednocovať in abstracto judikatúru všeobecných súdov a suplovať tak poslanie, ktoré zákonná právna úprava zveruje Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (resp. jeho plénu a kolégiám), keď mu okrem iného priznáva aj právomoc zaujímať stanoviská k zjednocovaniu výkladu zákonov a iných všeobecných právnych predpisov.“¹⁶

Záver

V predkladanom príspevku sme sa zaoberali vybranými otázkami, súvisiacimi s aplikáciou príslušných ustanovení CSP. Predostreli sme analýzu vybraných princípov sporového procesu a ich dopad na civilné konanie, s prihliadnutím na konanie o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia. V príspevku sme sa zaoberali aspektami, ktoré sa viažu k nariadeniu neodkladného opatrenia a ďalšiemu postupu súdov po tom ako je neodkladné opatrenie nariadené. Poukázali sme na dlhodobo ustálenú judikatúru súdov a vyšších súdnych autorít, ktorá sa viaže k inštitútu neodkladných opatrení a zároveň sme poukázali aj rozporuplnú rozhodovaciu prax a judikatúru, ktoré sa týkajú doručovania návrhu na

¹⁶ Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 09.06.2020, sp. zn.: IV. ÚS 259/2020.

nariadenie neodkladného opatrenia po nariadení neodkladného opatrenia. Výsledkom toho je konštatovanie, že aj napriek tomu, že jedným z hlavných cieľom kodifikácie civilného konania ako takého a vytvorením CSP bola aj konzistentnosť v rozhodovaní všeobecných súdov, neustále sa v praxi objavujú prípady / aplikačné problémy, ktoré vytvárajú viac otázok ako je zodpovedaných odpovedí. Ako však poukázal aj samotný Ústavný súd Slovenskej republiky, na to aby bol naplnený princíp právnej istoty je potrebné pravidelné zjednocovanie výkladu, ktoré vykonáva Najvyšší súd Slovenskej republiky.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV

Monografie a skriptá:

GEŠKOVÁ, K., NOVOTNÁ, M. a kol. Zásady európskeho súkromného práva. Súbor interpretačných a aplikačných nástrojov. Praha : Leges, 2019, 136 s. ISBN: 978 – 80 -7502 - 361 -2.

HORVÁTH, E., ANDRÁŠIOVÁ, A., HENČEKOVÁ, S. Civilný sporový poriadok. Komentár. Bratislava : Wolters Kluwer, 2018, 1024 s. ISBN 978-80-81689-45-1.

PROCHÁZKA, R, KÁČER, M. Teória práva. Bratislava : C. H. Beck, 2019, 304 s. ISBN: 978 – 80 – 89603 -73-2.

ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S., BARICOVÁ, J., MESIARKINOVÁ, S., BAJÁNKOVÁ, J., TOMAŠOVIČ, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016, 1544 s. ISBN: 978 – 80 – 74006 -29 – 6.

Právne predpisy:

Zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších právnych predpisov.